

**การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ช่วยยกระดับการมีส่วนร่วม และ
ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี**
**Creative Tourism Management Enhancing Participation and Potential
of Community Tourism in Pathum Thani Province**

จิตรลดา ตรีสากร¹ และ กฤษดา เขียววัฒนสุข²

Chitralada Trisakhon¹ and Krisada Chienwattanasook¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) อิทธิพลของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน 2) อิทธิพลของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3) อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ในระหว่างเดือน มกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2564 ประชากรคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยี่ยมเยือนจังหวัดปทุมธานี จำนวน 114,988 คน กำหนดขนาดตัวอย่างที่เพียงพอต่อการประมาณค่าและการใช้สถิติตามสูตรคำนวณของ Hair et al. (2010) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 290 ราย เครื่องมือที่ใช้มีการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ราย และหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เส้นทาง และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานีเกิดจากอิทธิพลรวมของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ($TE=0.821$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 80.80
2. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังมีอิทธิพลรวมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ($TE=0.820$) มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 65.30 (3) ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานีเกิดจากอิทธิพลรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชน ($TE=0.606$)
3. เมื่อพิจารณาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดได้แก่ ความดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว (λ_{y1}) สำหรับส่วนการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามและ

¹ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty Of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: chitralada_t@rmutt.ac.th

² สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty Of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Email: Corresponding Author: Krisada_c@rmutt.ac.th

ประเมิณผล (λ_{y_9}) และสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดได้แก่ การมีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ท่องเที่ยว (λ_{x_2})

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมของชุมชน ศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน

Abstract

This research aimed to study 1) the influence of creative tourism management on community tourism potential, 2) the influence of creative tourism management on community involvement, and 3) the influence of community involvement on community tourism potential in Pathum Thani province from January to December, 2021. The population is 114,988 of Thai tourists visiting Pathum Thani province. According to the formula of Hair et al. (2010), the determined sample size sufficient for estimation and statistic was used. The researcher collected data from Thai tourists visiting Pathum Thani province. A total of 290 samples were obtained. The instrument was implemented for content validity from 3 experts, and the reliability was determined. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, path analysis, and confirmatory factor analysis.

The results showed that.

1. Community tourism potential in Pathum Thani province has been influenced with total effect by creative tourism management (TE=0.821) at the statistically significant level with predictive power of 80.80 %.

2. Creative tourism management has been influenced with total effect by community involvement (TE=0.820) at the statistically significant level with predictive power of 65.30%. The community tourism potential in Pathum Thani province has been influenced with total effect by community involvement (TE = 0.606) at the statistically significant level.

3. Community tourism potential contained the most significant factor including attractive tourist destination (λ_{y_1}). Community involvement contained the most significant factor including participation in monitoring and evaluation (λ_{y_9}), and creative tourism management contained the most significant factor including direct experience in attractive tourist place (λ_{x_2}).

Keywords: Community Tourism, Creative Tourism Management, Community Involvement, Tourism Potential

วันที่รับบทความ : 31 มกราคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ : 12 เมษายน 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 19 เมษายน 2565

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นหัวใจหลักสำคัญของเศรษฐกิจไทยที่สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาลและเกิด การหมุนเวียนทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้ประกอบการและชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งประเทศไทยได้รับการตอบรับที่ดีจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ (Zhang et al. 2020) ประเทศไทยควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวแตกต่างกัน เช่น การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและรักษาพยาบาล การท่องเที่ยวเพื่อประสบการณ์และการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เป็นต้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของประเทศไทยที่มุ่งเน้นสร้างความสามารถในการแข่งขัน สร้างมูลค่าเพิ่ม และการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก จึงกำหนดแผนยุทธศาสตร์ให้เกิดการสร้างควมหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและให้สอดคล้องกับแนวโน้มความต้องการของตลาดยุคใหม่ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค เป็นต้น (Somnuxpong, 2017)

กรมการท่องเที่ยว (2561) ได้รายงานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี พ.ศ.2559 มีมูลค่า 1.29 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เติบโตขึ้นเป็น 1.41 ล้านล้านบาท (ร้อยละ 9.30) ในปี พ.ศ.2560 และคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ.2570 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นถึง 2.71 ล้านล้านบาท (ร้อยละ 14.30 ของ GDP) ถึงแม้ว่าในปี พ.ศ.2563 ทั่วโลกต้องประสบปัญหาของการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้เศรษฐกิจและธุรกิจในหลาย ๆ ประเทศรวมถึงประเทศไทยต้องชะลอตัว แต่นับเป็นโอกาสที่ท้าทายในการที่ประเทศจะได้พัฒนาประเทศที่พร้อมทั้งด้านการแพทย์และการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวหลังผ่านพ้นวิกฤตนี้

การจัดการการท่องเที่ยวที่ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับการท่องเที่ยวคือการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการทางด้านการท่องเที่ยวที่ยึดโยงเอาองค์ความรู้และนวัตกรรมเข้ากับควมหลากหลายทางด้านทรัพยากร วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเปิดประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว คือ การสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ทำให้เกิดการเข้าถึงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ อาหาร ศิลปะ หัตถกรรม เป็นต้น โดยให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์และมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แท้จริงที่จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชนของสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ เป็นการเรียนรู้แบบมีชีวิต ซึ่งเป็นแนวทางในการทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (ทิพย์วดี โพธิ์สิทธิพรหม, 2556) ซึ่งจังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานครมีจุดเด่นทั้งในด้านอาหาร ธรรมชาติ และชุมชนริมน้ำ โดยมีวิถีชีวิตวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายมอญ และยังมีเอกลักษณ์ของการเป็นเมืองการเกษตรและอุตสาหกรรม ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของจังหวัดปทุมธานีได้แก่ วัดเจดีย์ทอง วัดศาลเจ้า วัดไผ่ล้อม รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เช่น พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ และหออัครศิลป์ รวมถึงศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษารังสิต ซึ่งสัญลักษณ์ประจำจังหวัดนอกจากดอกบัวแล้วยังมีตมสามโคกที่เป็นเอกลักษณ์เครื่องปั้นดินเผาของชาวมอญของอำเภอสามโคก ทำให้การท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีมีการเติบโตเฉพาะทาง ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและการเกษตรสมัยใหม่ และการท่องเที่ยวริมแม่น้ำเจ้าพระยา (แผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี พ.ศ.2557-2560) โดยการ

ศึกษาวิจัยของ Suvannin (2014) พบว่า จังหวัดปทุมธานีนั้นมียุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุของวัดต่าง ๆ ในจังหวัดปทุมธานี ทำให้ปทุมธานีมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีศักยภาพสูง ต่อมา วิทยา ชินบุตร (2561) ได้ทำการศึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดปทุมธานีแล้วพบว่า หากต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับจังหวัดและชุมชนควรพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือที่ทำให้ชุมชนตระหนักที่จะรักษาเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และลักษณะเฉพาะพื้นที่ให้คงอยู่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงร่วมกับผู้คนในชุมชน โดยควรมีการพัฒนากิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้คนในชุมชน ที่พัก ระบบสาธารณสุขและสิ่งอำนวยความสะดวก และจัดทำคู่มือสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การพัฒนาสินค้าท้องถิ่น ผักอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ชุมชน ความสามารถทางด้านภาษา และเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยว

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้ารายงานการวิจัยจากบทความและวารสารต่าง ๆ ในประเทศไทย พบว่า แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่จะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดส่วนใหญ่เป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ และยังไม่มีการทดสอบผลกระทบหรืออิทธิพลเชิงสถิติเพื่อเป็นหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่ช่วยยืนยันผลการวิจัยต่าง ๆ ให้เห็นถึงนัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีเหตุและผล จึงเกิดช่องว่างทางการศึกษาวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษารื่อง “การศึกษาอิทธิพลของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมและศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี” เพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปช่วยให้การส่งเสริมนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถยกระดับศักยภาพของการท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสถานที่ท่องเที่ยวและชุมชนของจังหวัดปทุมธานีให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี

1.2.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี

1.2.3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมของชุมชน และศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตจังหวัดปทุมธานี

1.3.3 ขอบเขตด้านวิธีการดำเนินงาน คือ การวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

1.3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ จังหวัดปทุมธานี

1.3.5 ขอบเขตระยะเวลาทำวิจัย มกราคม-ธันวาคม 2564

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มุ่งเน้นในเรื่องการเข้าถึงวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์ โดยการให้ผู้มาเยือนได้มีประสบการณ์ที่มีอัตลักษณ์พิเศษและมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แท้จริงของสถานที่

ท่องเที่ยววันนั้น การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ จะช่วยสร้างให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน จัดเป็นการท่องเที่ยวซึ่งมอบโอกาสให้กับผู้เดินทางในการพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมายที่ได้ท่องเที่ยว (Richards and Raymond, 2000) ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมาย (Richards, 2011) ส่วน Wurzbarger, Aagesen, Pattakosand Pratt (2009: 147) อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การท่องเที่ยวที่มอบกิจกรรมในด้านการสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ หัตถกรรมและการทำอาหารพร้อมด้วยที่พักคุณภาพดีการมีปฏิสัมพันธ์กับท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะ โดยจะสามารถเข้าใจในวัฒนธรรมอันมีเอกลักษณ์ของผู้คนและสถานที่นั้นๆ ผ่านการสัมผัสด้วยประสบการณ์ตรง จนเกิดเป็นการเรียนรู้ในการท่องเที่ยวแบบมีชีวิตและนำไปสู่ความหลากหลายในการท่องเที่ยวที่น่าประทับใจอีกรูปแบบหนึ่งอันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Tan, Kung and Luh, 2013)

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. (2560) ได้กำหนดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ 4 องค์ประกอบ โดยใช้แนวคิดความจริงแท้-ดั้งเดิม (REAL) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้มรดกวัฒนธรรมของชุมชนผ่านประสบการณ์ตรงเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและชื่นชมจิตวิญญาณอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Reciprocating) 2) การมีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ท่องเที่ยว (Experiencing) 3) การชื่นชมและเข้าใจจิตวิญญาณของพื้นที่ (Appreciating) และ 4) การเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของตนเอง (Lifelong Learning)

สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน ไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้แก่บุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยให้ร่วมกันรับรู้ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามและประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ Szymanski, Whitewing and Colletti (1998) ระบุว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและการได้รับข้อมูลข่าวสาร

สำหรับศักยภาพการท่องเที่ยว ราณี อีสัยกุล (2557) ได้ให้ความหมายไว้คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการพัฒนาการปรับปรุงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สามารถดึงดูดความน่าสนใจของนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่นั้น

การประเมินศักยภาพ ทรัพยากร การท่องเที่ยว เป็นการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาการ ท่องเที่ยวตามทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่จริง เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การส่งเสริม การเรียนรู้ โดยการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Trukhachev 2015)

Dickman (1996) ได้เสนอองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ (5A) ประกอบไปด้วย

1. ความดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึง เสน่ห์ของแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ธรรมชาติ สิ่งก่อสร้าง วัฒนธรรม และสังคม

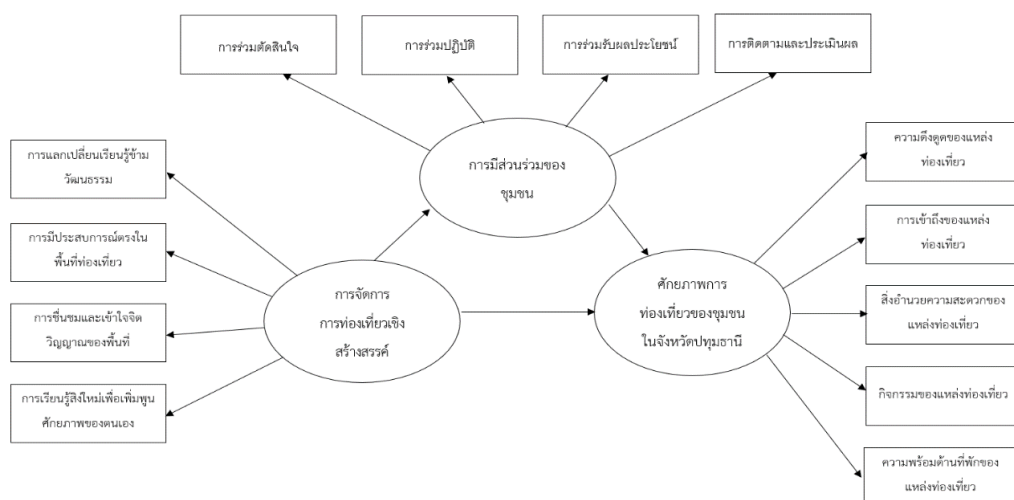
2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) หมายถึง การคมนาคมที่ปลอดภัยและเข้าถึงได้ง่าย ดังนั้นต้องมีการกับกาดูและระบบการขนส่งให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายทั้งสถานที่และข้อมูลข่าวสาร

3. สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ได้แก่ น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์ ห้องน้ำ โรงพยาบาล และธนาคาร

4. กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว (Activities) หมายถึง กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอโดยชุมชนหรือบริษัท ซึ่งกิจกรรมมีความหลากหลายและน่าสนใจ อีกทั้งต้องสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า เช่น กิจกรรมดำน้ำ กิจกรรมสันทนาการริมทะเล เป็นต้น

5. ความพร้อมด้านที่พักของแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) หมายถึง โรงแรมและที่พักที่ควรอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวที่มีราคาและคุณภาพที่เหมาะสม

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยสามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ในการวิจัยนี้ศึกษาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี โดยอาศัยข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยี่ยมเยือนในจังหวัดปทุมธานี ข้อมูลจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2562) จำนวน 114,988 คน กำหนดขนาดตัวอย่างที่เพียงพอต่อการประมาณค่าและการใช้สถิติตามสูตรคำนวณของ Hair et al. (2010) ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างจากจำนวนตัวแปรสังเกตที่กำหนดให้ 5-20 เท่าของตัวแปรสังเกต ซึ่งงานวิจัยนี้มีจำนวนตัวแปรสังเกตทั้งหมด 13 ตัวแปรสังเกต จึงได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 260 ตัวอย่าง ประกอบกับจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 290 ตัวอย่าง วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่คำนึงถึงความเป็น (non-probability sampling) และใช้การเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก (convenience sampling) โดยจะแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา

(Content Validity) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรที่ต้องการวัด โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence index: IOC) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วเฉพาะข้อที่อยู่ในเกณฑ์และข้อที่ปรับปรุงแล้วสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามมาหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1974: 161)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น

ตัวแปร	ความตรงตามเนื้อหา	ความเชื่อมั่น
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	0.67-1.00	0.70-0.81
การมีส่วนร่วมของชุมชน	0.67-1.00	0.76-0.85
ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน	0.67-1.00	0.70-0.78

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วย ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) เพื่อหาค่าการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ผ่านการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อตอบสนองมาตรฐานในการวิจัย

3. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 51.54) อายุในช่วง 31-40 ปี (ร้อยละ 41.54) ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 47.69) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 50.77) อาชีพส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 22.69) และมีรายได้ระหว่าง 15,001-25,000 บาท (ร้อยละ 43.08)

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.17) โดยลำดับแรกที่ได้รับการประเมินเป็นได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Mean = 4.33) ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ การมีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ท่องเที่ยว (Mean = 4.00)

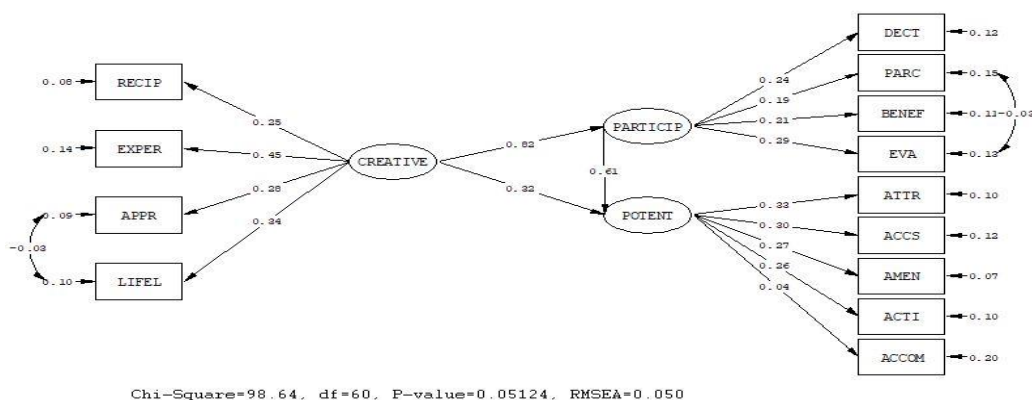
การมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.20) โดยลำดับแรกที่ได้รับการประเมินเป็นได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Mean = 4.26) ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Mean = 4.10)

ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.14) โดยลำดับแรกที่ได้รับการประเมินเป็นได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (Mean = 4.25) ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ ความพร้อมด้านที่พักของแหล่งท่องเที่ยว (Mean = 4.06)

การศึกษาอิทธิพลของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมและศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 ชื่อย่อตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง

ตัวแปรสังเกตได้ภายนอก	
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (RECIP)	การชื่นชมและเข้าใจจิตวิญญาณของพื้นที่ (APPR)
การมีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ท่องเที่ยว(EXPER)	การเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของตนเอง(LIFEL)
ตัวแปรแฝงภายนอก	
การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (CREATIVE)	
ตัวแปรสังเกตได้ภายใน	
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (DECT)	การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (ACCS)
การมีส่วนร่วมการปฏิบัติ (PARC)	สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (AMEN)
การมีส่วนรับผลประโยชน์ (BENEF)	กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว (ACTI)
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (EVA)	ความพร้อมด้านที่พักของแหล่งท่องเที่ยว (ACCOM)
ความดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว (ATTR)	
ตัวแปรแฝงภายใน	
การมีส่วนร่วมของชุมชน (PARTICIP)	ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน (POTENT)

ภาพที่ 2 อิทธิพลของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมและศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี โมเดลหลังปรับ

ตารางที่ 3 การพิสูจน์ความสอดคล้องกับข้อมูลในเชิงประจักษ์

ค่า	เกณฑ์	ค่าก่อนปรับ	ผลพิจารณา	ค่าหลังปรับ	ผลพิจารณา
χ^2/df	น้อยกว่า 5	1.975	✓	1.644	✓
RMSEA	0.03-0.08	0.061	✓	0.050	✓
NFI	0.9 ขึ้นไป	0.888	-	0.910	✓
CFI	0.9 ขึ้นไป	0.941	✓	0.962	✓
GFI	0.9 ขึ้นไป	0.933	✓	0.947	✓
SRMR	น้อยกว่า .05	0.0474	✓	0.0415	✓

หมายเหตุ: ✓ หมายถึง ผ่านเกณฑ์ผลการทดสอบดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลจากการวิเคราะห์ดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งใหม่ มีผลการประเมินความกลมกลืนของตัวคือ $\chi^2 = 98.64$, $df = 60$, $\chi^2/df = 1.644$, $RMSEA = 0.050$, $NFI = 0.910$, $CFI = 0.962$, $GFI = 0.947$, $SRMR = 0.0415$ จากดัชนีดังกล่าวแสดงว่าตัวแบบใหม่นั้นมีความสอดคล้องในเชิงประจักษ์ที่ดีกว่าเพราะมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงพอ ผลการวิเคราะห์สามารถอธิบายจากตัวแปรแฝงภายใน ไปยังตัวแปรสังเกตได้ภายใน และจากตัวแปรแฝงภายนอก ไปยังตัวแปรสังเกตได้ภายนอก

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เส้นทาง

	การมีส่วนร่วมของชุมชน (PARTICIP) $R^2=0.653$			ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน (POTENT) $R^2=0.808$		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (CREATIVE)	0.820 (0.103)	-	0.820 (0.103)	0.325 (0.150)	0.497 (0.141)	0.821 (0.079)
	7.947	-	7.947	2.164	3.526	10.399
การมีส่วนร่วมของชุมชน (PARTICIP)				0.606 (0.170)	-	0.606 (0.170)
				3.554	-	3.554

ค่าที่นำเสนอ EP = Estimation Parameter, SE = Standard Error, t-value, DE=Direct Effect / IE = Indirect Effect/ TE = Total Effect

ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี เกิดจากอิทธิพลรวมของ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (TE=0.821) และการมีส่วนร่วมของชุมชน (TE = 0.606) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 80.80 นอกจากนี้ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังมีอิทธิพลรวมต่อ การมีส่วนร่วมของชุมชน (TE= 0.820) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 65.30

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝง

Matrix LAMDA - Y	λ_y	t-value	R^2
ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน (POTENT)			
ความดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว (ATTR)	0.327	-	0.524
การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (ACCS)	0.295	9.451	0.414
สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว (AMEN)	0.271	10.500	0.519
กิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว (ACTI)	0.257	9.389	0.409
ความพร้อมด้านที่พักของแหล่งท่องเที่ยว (ACCOM)	0.090	19.66	0.210

Matrix LAMDA - Y	λ_y	t-value	R ²
การมีส่วนร่วมของชุมชน (PARTICIP)			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (DECT)	0.243	-	0.329
การมีส่วนร่วมการปฏิบัติ (PARC)	0.195	5.709	0.202
การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (BENEF)	0.215	6.864	0.309
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (EVA)	0.292	7.386	0.400
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (CREATIVE)			
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (RECIPI)	0.248	11.492	0.448
การมีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ท่องเที่ยว(EXPER)	0.447	13.829	0.592
การชื่นชมและเข้าใจจิตวิญญาณของพื้นที่ (APPR)	0.283	11.325	0.463
การเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของตนเอง(LIFEL)	0.343	12.624	0.541

หมายเหตุ: EP = Estimation Parameter, SE = Standard Error

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดได้แก่ ความดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว (λ_{y1}) ส่วนการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (λ_{y9}) และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดได้แก่ การมีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ท่องเที่ยว (λ_{x2})

4. อภิปรายผล

4.1 ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดของศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ ความดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อิศระพงษ์ พลธานี และ อุมพร บุญเพชรแก้ว(2561) ซึ่งศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญในด้าน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.2 ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดของการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชมรงค์ ทองหล่อ และคณะ (2562) ที่เสนอว่า การใช้นวัตกรรมการมีส่วนร่วมทางสังคมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถเกิดได้ในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน โดยนวัตกรรมการมีส่วนร่วมทางสังคมสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน

4.3 ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การมีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับ สัญญา ฉิมพิล วรพงศ์ ภูมิบ่อพลับ และศิริวิทย์ ศิริรักษ์ (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา กลุ่มจังหวัดอันดามัน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลต่อประสบการณ์ของการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์

4.4 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีอิทธิพลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ ปิรันธ ชินโชติ (2559) ที่ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง เป็นการสร้างหรือการเพิ่มมูลค่าให้แก่ทรัพยากรที่มีอยู่ให้สูงที่สุด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ หรือวัฒนธรรม นำมาสร้างนวัตกรรมการสร้างสรรค ออกมาเป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าหรือบริการการท่องเที่ยวใหม่ ๆ โดยความร่วมมือจากทั้งผู้ประกอบการและชุมชน โดยสามารถสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และเพิ่มทักษะให้แก่นักท่องเที่ยวได้

4.5 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Koograsang Karnjanakit and Sukonthasab (2019) ที่ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้านอาหาร: แบบย้อนอดีต โดยศึกษาตามเส้นทางอพยพชาวลาวเวียงจันทน์ถึงภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของการท่องเที่ยวประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึง หากมีการจัดการอย่างสร้างสรรค์ จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และงานวิจัยของ Jaafar Rasoolimanesh Mostafa and Ismail (2017) ทำวิจัยเรื่องผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษาเกาะลังกาวิ ที่เสนอว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการรับรู้เชิงบวกของผู้อยู่อาศัยและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกิดจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

4.6 การมีส่วนร่วมของชุมชนมีอิทธิพลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยดังกล่าวจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ ทรงวิทย์ เจริญกิจธนลาภ และ ธารณี นวสินธิ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยให้ข้อเสนอว่า การท่องเที่ยวตามข้อมูลพื้นฐานของชุมชนอโยธยา มีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 3 องค์ประกอบ คือ มีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว มีศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และมีศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย (2559) ที่เสนอว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนลำปางหลวง ได้แก่ ด้านอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่พักแรม ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและด้านบริการเสริมอื่นๆ โดยเฉพาะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้รับอิทธิพลจาก ชุมชนที่มีความต้องการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวและมีการรวมตัวเพื่อจัดตั้งองค์การการท่องเที่ยวขึ้นในชุมชนโดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวรวมไปถึงการร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

5.1.1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนและจะส่งอิทธิพลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญทั้งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ก่อให้เกิดศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ดังนั้น

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจึงต้องให้ความสนใจและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการใช้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่เกิดจากความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี กิจกรรม สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องร่วมบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกร่วมอย่างแท้จริง

5.1.2 การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องให้คนในท้องถิ่น ผู้แทนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย

5.1.3 การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การสร้างความร่วมมือของชุมชนเป็นเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัย ทักษะ ความชำนาญ ความชัดเจนในการจัดการให้มีความเหมาะสม ความสำเร็จสุดท้ายต้องเกิดจากการสนับสนุนจากบุคคลภายนอก เช่น นักท่องเที่ยว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี ต้องสามารถคาดการณ์ และประเมินได้ว่า วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น มีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของนักท่องเที่ยว

5.1.4 ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดได้แก่ ความดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่า จุดแข็งของการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีเกิดที่แหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ มีการคมนาคมที่สะดวก จะเป็นทุนทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล แสดงให้เห็นว่าความสำเร็จจะต้องเกิดจากการให้ความสำคัญของทุกคนในชุมชน ตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้น และหมั่นติดตามผลในความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากความต้องการของนักท่องเที่ยว และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดได้แก่ การมีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ท่องเที่ยว ดังนั้น ในการจัดการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเกิดจากความประทับใจในกิจกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 การวิจัยดังกล่าวมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะในจังหวัดปทุมธานี เท่านั้น ผู้ที่สนใจอาจทำการศึกษาศึกษาโดยขยายผลออกไปยังจังหวัดอื่น เพื่อศึกษาในเชิงเปรียบเทียบหรือศึกษาในวงกว้างเป็นระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศก็จะทำให้ได้มุมมองที่แตกต่างและชัดเจนมากขึ้น

5.2.2 การวิจัยครั้งนี้เน้นเฉพาะในการทำวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ที่สนใจอาจจะต่อยอดการวิจัยนี้ อาจทำการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการทำวิจัยเชิงผสม จะก่อให้เกิดความลุ่มลึกขององค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ดียิ่งขึ้น

5.2.3 งานวิจัยดังกล่าวยังมีมุมมองไม่ครอบคลุม 360 องศา หมายถึงการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมในทุกภาคส่วน กล่าวคือ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น หากมีการขยายไปศึกษาไปยังผู้ประกอบการ ชุมชนที่อยู่รอบข้าง รวมถึงบุคลากรจัดการนำเที่ยว ผู้ประกอบโรงแรม และสถานที่พัก จะทำได้ผลวิจัยที่มีความชัดเจนและลุ่มลึกมากขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว. (2561). รายงานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี พ.ศ.2559. สืบค้นใน

https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=497

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *Tourism Statistics 2019*. สืบค้นใน.

https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=521

กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2559). ศักยภาพและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัด

ลำปาง. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(2), 1-11.

ทิพย์วดี โพธิ์สิทธิพรหม (2556). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *FEU Academic Review*, 6(2), 45-48.

ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธร ทรวงวิทย์ เจริญกิจฉนลาภ และ ชารนี นวสนธิ. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการนวัตกรรมการสื่อสารสังคม*, 5(2), 8-16.

ประภัทร สุทธาเวช. (2550). *วิวัฒนาการและพัฒนากการการท่องเที่ยว*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

ปิรันธ ชินโชติ. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 9(1), 250-268.

มตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บั๊คพอยท์.

รัชมงคล ทองหล่อ ภัทราวรินทร์ จุยกะจาย วรวรรณ แสงอมร ศิริพงษ์ พจนารถ และหทัยชนก บัวงาม.(2562). การใช้นวัตกรรมการมีส่วนร่วมทางสังคมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านถ้ำเสือ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 12 (3) .157-182.

ราณี อีสัยกุล. (2557). *การจัดการการท่องเที่ยวเฉพาะทาง*. นนทบุรี.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วิทยา ชินบุตร. (2561). การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดปทุมธานีเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากประชาคมอาเซียน. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 8(1), 75-89.

สัญญา ฉิมพิลล วรพงศ์ ภูมิบ่อพลับ และศิริวิทย์ ศิริรักษ์.(2562). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีในการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา กลุ่มจังหวัดอันดามัน . *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 12 (1) .331-350

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2560). *การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2560*.

กรุงเทพฯ: งานองค์ความรู้ สำนักบริหารยุทธศาสตร์. อพท.

อิสระพงษ์ พลธานี และ อุมาพร บุญเพชรแก้ว.(2561). การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 38(5). 18-39.

Cornwall, A. (2008). Unpacking ‘Participation’: models, meanings and practices. *Community Development Journal*, 43(3), 269–283.

Cronbach, L. J. (1974). *Essential of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participation place in rural development: Seeking clarity through specificity, world development*. New York: Cornell University.

Dickman, S. (1996). *Tourism: An introductory text*. Sydney: Hodder Education.

Greenwood, J. B. (2006). *Sustainable development in a tourism destination context: a Plimsoll model of sustainability in Tyrrell County*. North Carolina. Larry Gustke and Gene Brothers.

- Hair, J., Black, W., Babin, B., & Anderson, E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). London: Pearson Education Limited.
- Jaafar, M. Rasoolimanesh, S. M. and Ismail, S. (2017). Perceived Sociocultural Impacts of Tourism and Community Participation: A Case Study of Langkawi Island. *Tourism and Hospitality Research*, 17(2), 2017, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3192000>
- Koograsang, A. Karnjanakit, S. and Sukonthasab, S. (2019). The Gastronomic Creative Tourism Management Guidelines: Dating Back to the Past, Gastronomy along the Laos Vientiane Migration Route in Northeast Thailand. *PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research*, 8(Special Issue), 11-24. Available at <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3546288>
- Richards, G. (2011). *Creativity and Tourism the State of the Art*. *Annals of Tourism Research* 38, 4: 1225–1253.
- Richards, G., & C. Raymond. (2000). Creative tourism. *ATLAS News*, 23, 16–20.
- Somnuxpong, S. (2017). Trends and Tourism marketing 4.0 in Thailand. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(3), 2055-2068.
- Suvannin, W. (2014). A study of cultural tourism potentiality of Buddhist temples in Pathum thani province. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 8(3). 63-82.
- Szymanski. M., Whitewing, L, & Colletti, J. (1998). The Use of Participatory Rural Appraisal Methodologies to Link Indigenous Knowledge and Land Use Decisions Among the Winnebago Tribe of Nebraska. *Indigenous Knowledge and Development Monitor*, 6(2), 3-6.
- Tan, S. K., Kung, S. F., & Luh D.B., (2013). A model of ‘creative experience’ in creative tourism. *Annals of Tourism Research*, 41, 153-174,
- Trukhachev A. (2015). Methodology for Evaluating the Rural Tourism Potentials: A Tool to Ensure Sustainable Development of Rural Settlements. *Sustainability*, 7(3), 3052-3070.
- Wurzburger, R., T. Aageson, A. Pattakos, & S. Pratt. (2009). *A global conversation. How to provide unique creative experiences for travelers worldwide*. Santa Fe: Sunstone Press
- Yoon, Y. (2002). *Development of a Structural model for Tourism Destination Competitiveness From Stakeholders perspectives*. Thesis (Ph.D.). Polytechnic Institute and State University, Switzerland
- Zhang, Z., Plathong, S., Sun, Y., Guo, Z., Munnoy, T., Ma, L., Jantharakhantee, C., & Tanboot, L. (2020). Analysis of the island tourism environment based on tourists' perception-A case study of Koh Lan, Thailand. *Ocean & Coastal Management*, 197, 105326. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2020.105326>.